

ԿՐՑՆԱԿԱՆ

ԱՍՏՈՒԱՐՊԱՇՏՈՒԹԵԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ

Ս. ԾՆՆԴԵԱՆ ՏՕՆԻՆ ԱՌԹԻԿ

Գ. — «Յայնսնցաւ հրեւեակաց».— Երբ տօնական օրերը կ'անցնին և աստուածապաշտութեան խորհուրդը փառաբանող հրեշտակներու ձայնն ու երգերը կը դադրին, հաւատացեալը, որ կը պահէ անոնց թրթռացումը իր զիտակցութեան խորքերուն մէջ, պահ մը ինքզինքը մինակ դնելով այդ խորհրդաւոր լուծեան մէջ՝ թերեւ կը հարցնէ իւրովի. Բայց ո՞վ են այդ հոգեղէն էակները՝ որոնք մեր առջև կը բանան աստուածային տնտեսութեան աստեղադարձ վարպետը, մեզի չափ խանդավառուելով մեր փրկութեան համար. ա՜հ, ինչու չէ թողաւորուած անոնց հաղորդակցիլ մեզի հետ մեր կեանքի բոլոր օրերուն մէջ. ո՞րչափ երջանիկ պիտի ըլլայինք՝ եթէ իրենց բարի պատգամաւորութեան դերը չվերջանա՞ր այդքան շուտով։— Կ'ուզենք պատասխան մը տալ այդ մասին, մեր բնաբանին իմաստը մեկնելէ առաջ։

Հին Կտակարանի համաձայն՝ հրեշտակները որոնք արարչութեան առաջին օրերէն Աստուծոյ գործը օրհնեցին (Յօր. 1Բ. 7), եւ՝ ըստ Պօղոսի՝ կը կազմեն երկնքի բովանդակ «նահապետութիւն»ը (Եփես. Գ. 15), մերթ իբրեւ աստուածային ստորոգելիքներու մարմնացումներ և մերթ իբրեւ անհատական գէմքեր կատարած են իրենց պաշտօնը Խորայնի ժողովուրդին մէջ։ Անոնց գործն ու ծառայութիւնը սակայն աւելի կը շեշտուի Նոր Կտակարանի մէջ, մանաւանդ Յիսուս Քրիստոսի ծննդեան առթիւ, և կը ճանչցուին իբրեւ հրեղէն հոգիներ («որ կը զրկուին սպասաւորելու համար փրկութիւնը ժառանգողներուն» (Եբր. Ա. 14), Այդ օրէն է որ կ'սկսի աշխարհի պատմութեան այն մեծ շրջանը՝ որուն մէջ կ'ապրինք, աւետարանական ստուգութեամբ ամրացնելով կրօնական մեր հաւատալիքներն ու համոզումները, Կուգե՞ս որ Աստուծոյ հրեշտակները քեզի հետ ըլլան. հերիք է որ զուարթ հոգետեսութեամբ խոստովանիս թէ անոնք իրենց թևարկութեամբ կը հսկեն մեր գիշերներուն խաղաղութեանը՝ երբ կը հանդիպինք, և թէ՛ մեր օրհասի խաւարին մէջ ալ՝ անոնք հեռու պիտի չըլլան մեզմէ, առաջնորդելու համար մեր հոգիները գէպի անձանօթ լոյսը՝ որ մարմնաւոր աչքերէ կը ծածկուի յաճախ։ Անհրաժեշտ է՝ ուրեմն որ այդ աներեւոյթները յայտնուին մեզի, որպէսզի մօտէն գիտնանք թէ ո՞վ կ'ալ ինչ։

են անոնք: Պէտք կայ նաև զգուշանալու հիւանդոտ երեակայութեան մը պատ-
րանքէն, որ չի կրնար հոգեկան առողջ վայելք մը երաշխաւորել մեզի: Ուս-
տի, առանց տարուելու ականջ մտայնութենէ մը, կը բաւէ որ վարուինք
այն սուրբին պէս, որ, երբ կարեոր բան մը կը հարցուէր իրեն, սովորութիւն
ըրած էր մէկ կողմ դարձնելու իր գլուխը, իր անտես խորհրդականէն տեղե-
կանալու համար՝ թէ ինչ պէտք էր պատասխանել: Քու պահապան հրեշտակիդ
հետ պահէ՛ դուն ալ այդ քաղցր մտերմութիւնը: Ու յետոյ, քու վերջին ժա-
մերուդ համար ալ՝ պատրաստ եղիր հրեշտակներ ընդունելու ա՛յնպէս՝ ինչպէս
ըրաւ Ռոթէ(*), որ իր հոգեւիարքի պահուն իրեն մօտենալ ուզող աղգականնե-
րուն ըսաւ. «Լաւ չէ՛ որ շատ մարդեր գտնուին մահուան անկողինիս մօտ. տեղ
չի մնար հրեշտակներուն»: Մի՛ մոռնար նաև որ հրեշտակները սպասաւորներն
են Աստուծոյ կամքին և ոչ թէ մեր յօժարութեանը: Անոնք մեր Տիրոջ իսկ
երկու առիթներով միայն երեցան. առաջին անգամ՝ քառասնօրեայ պահեցու-
ղութենէն յետոյ, ու վերջին անգամ ալ՝ իր տաղնապի գիշերուան մէջ (Մատթ.
Դ. 11 և Ղուկ. ԻԲ. 43):

Անցնինք այժմ մեր առաջադրած կէտին բացատրութեանը: Թերեւս «յայտ-
նեցաւ հրեշտակաց» տողիկը դժուարութիւն մը առթէ հարցասէր մօքի մը՝ որ
պիտի խորհի. եթէ Աստուծոյ Որդին կամ Բանը, ըստ Աւետարանին, «Սկիզբէն
էր, և Աստուծոյ հետ» (Յովհ. Ա. 1), ի՞նչպէս հրեշտակները անգիտակ կրնային
ըլլալ անոր գոյութեանը, ու ա՛յն ատեն միայն կը տեսնէին զինքը՝ երբ մարմին
կ'առնէր ան: Յիշէ ինչ որ ըսաւ Տէրը. «Զի ծառայն ո՛չ զիտէ զինչ զործէ տէրն նո-
րա», (Յովհ. ԺԵ 15), ու հաւատալով նախախնամական իրերու ճշմարտութեանը՝
աստուածապաշտութեան խորհուրդին առջեւ խոնարհէ նոյն այն երկիւղածու-
թեամբ՝ որով Առաքեալը «յախտենական ժամանակներէ ի վեր ծածկուած այդ
խորհուրդին յայտնութիւնը» ողջունեց (Հռ. ԺԶ. 25): Չենք զարմանար ուրեմն՝
եթէ ծառայ—հրեշտակներէն սքողուած մնաց աստուածային այդ զաղունիքը:
Կրնանք սակայն, ընդլայնելով խօսքին իմաստը, հասկնալ նաև՝ թէ հրեշտակնե-
րը Մարդեղութեան խորհուրդն ըմբռնեցին, երբ շնորհուեցաւ իրենց տեսնել
Փրկչին կեանքն ու զործերը, մահն ու յարութիւնը, և այդ ամէնուն փառա-
ւոր արդիւնքը երկրի վրայ ու երկնքի մէջ:

Աւելորդ չենք համարիր անցողակի գիտել տալ նաև՝ թէ այդ յայտնու-
թեան մէջ, որմէ մարդիկ միայն օգտուեցան, կրնար բան մը պակսիլ, եթէ
տեղի չունենար հրեշտակներու երեւումը, այսինքն՝ եթէ անմարմին սուր-
բերու կենդանի չունը չխառնուէր մեր քրիստոնէական մտածումներուն, ու
չհաստատէր մեր հաւատքը՝ թէ հոգիները պիտի ապրին յախտենապէս,
ինչպէս հրեշտակները: Միայն Սաղուկեցին էր որ իր ուսումնասիրած Գիրքին
հակառակ՝ կը մերժէր անոնց գոյութիւնը, և իրրե հետեւանք այդ վարդա-
պետութեան՝ կ'ուրանար նաև հոգիներու աշխարհը (Գործք. ԻԳ. 8):

(Շարունակելի)

Ե. Ե. Դ.

ՎՐԻՊԱԿ. — Առաջին յօդուածին մէջ (էջ 2, վարէն հոդ 11), «Ա. Տիմ. Ա. 6. պէտք է
ըլլայ Ա. Տիմ. Գ. 26:

(*) Rothe (1799-1867), Գերման աստուածաբան, որչափ ազատական՝ նոյնպիսի բարի եւ երկնազամ: